

MAGYAR
TUDOMÁNYOS
AKADÉMIA.

Nádassz-pályamű

XIII.

Érk. 1885. szept. 23.

m.)

ms
60

Pälyamü.

A Nädasdy-ljra.

Faint handwritten text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Kamillo.

Kölsöri beszély.

Jelige: Meghalt a havádors, hanfi, jól tessed;
De barmi sorban élni érte sebb.

Kamilló.

I.

1.

„Pávozok, Kamilló, végre meggyűlöllek”.
 „Ha egy sapodszas lépett felem, lelölök”. —
 Két villogó szem ölyvként sötétebben,
 És siri csend lett a sötét seremben.
 Lőcső a gyászról, melylyel tegnap óta
 A kárpisok minden zugát bevonta,
 Mert más különben volna bent világ;
 Mint hold sugára léha őszi ködben,
 Szapadt homálylyal ég a gyertyaláng.

2.

Hosszú kanócra úszkósen lehajlik,
 É két ifjú arcra rémesen viharzik,
 Hőzöszük egy koporsó csendes ágya,
 É benn a ki fekszik, szemé, ajka zárva.
 Ez az apa, azok pedig fivérek;
 "Mi lette öket? majd okára térek;
 De hogy komoly baj, ez muszájja már:
 Nem ment előssük a halottnak álma,
 Nem a koporsó és nem a - halál."

3.

A síri csendes gyors sikoly követte,
 Roppant az vészó és megállt megetté,
 Oda sapadva, mint az árny a falra,
 Egy gyöngye nő, tekintve jobbra, balra.
 Szó nincsen ajkán, csak könnyü szemében,
 É a két fiús nyilalja már a szegyen,
 É szemleszűve csókolnak kezét;
 "Nincs több idő a véreshoró haragra,
 Mert angyaluk ép jókor érkezett."

4.

Ez az anya. Még arcra úde, hájos,
 De tremogára fészolos, homályos;
 Dus fűrtben omlik szép haja a vállra,
 Leher palást, ezüst fonál a szála.
 Szép volt a muliban, a tavasz korában,
 De rajza most is égő varázs van,
 Fésűg, nemesség, mely lefegyverez,
 É ha szembe vele bár akárhí állna,
 Önkénytelen kőcsókra menne ez.

5.

Majd szólt a nő: "nem kérdelek, Hamillám,
 Szeged se, Arnold; az okos tudom jól;
 Csak egyre kérlek, itt, hol e koporsó,
 É benne aryasok, - ez legyen nevűsö!
 "Nyugtassatok meg, hogy minz vérem élzet,
 Pestvérekül egymást, keresve élzet,
 Nyugtassatok meg, é én boldog lettek;
 A békeár, az anyáüdv nem olcsó,
 É én halni is kért volnék értesen!"

6.

A két fiú merőn nézett szemével,
 A gyertyaláng ott, égett, lamha fénynyel,
 A holdnak arcán rege rémes árnya...
 Mily zordan így az embernek halála!
 Akár nem érzi, a ki ott pihen már,
 De érzi a nő, a ki kínosan vár,
 Válasra vár a versengők között,
 I aronnak ajka görcsösen lezárva,
 I könnyezővel arcuk most, sem érintőtt.

7.

Végre Kamilló egy nagyot lehelt,
 I kaggatva a szót, megjövén a csendes:
 „Hát, ugye legyen. Erred drága lélek,
 En jó anyám, Arnold elől kísérek.
 Nem látjuk egymást, elhagyom e tájat,
 Ha én emerre, ő amarra járhat,
 I nem ütközik meg lelkiünk több csatán;
 En esküszöm, I megpartom ezt, ugye éljen,
 Mily halva feküszik itten ősi apám.”

8.

Arnoldnak arcán mint, a villanyárja
 Kökött, heressül gyöngy pir sugara,
 Az ajka ránköt, mint ki küzd magával,
 Tulán kivénk jobb sugallatával.
 De végre is, a mint az apja szokta,
 Indulását hideg mosolyra fogta,
 I kereszt adott, Kamillónak: „tám legyen,
 Tedd, a mi tesszük, végezzünk a mával;
 De bárhová még, megbecsült nevem!”

9.

Kamill anyjára nézett, ásóltatva,
 Magába zárva, a mit érte lelke,
 Mely szenvedés volt, mely, megmérhetetlen,
 Méreg csöppekre arra is süntelen.
 É percben is. Ah jobb is lenne ő! ha,
 Ha a seritőn nem az apa volna,
 De ő, a grófnak második fia; -
 Ezt, érte Kamilló és meredven
 Anyjára néve, erre gondola. -

10.

A gyermek lángja égett lombha fénynyel,
 A holt aludt, későre járt az éjjel;
 Még egy kevéssé némán fen viráskorán,
 Mindannyian pihenni tértek asztán.
 A mi pihennek, én háb, elregélem,
 Miből ered meg e merész regényem,
 Kik és mik, a kiket látok szemünk?
 Egy álom-e, vagy az élet piacán?
 Kérdő valóság jár-e itt velünk? ...

11.

Cserháshy Dénes gróf van a teriszon,
 Diszcrimere musasza kimeriszon,
 Meddig nyulik fel ő családja ága,
 Béla királyig a Tarsárvilágba.
 A birtok névhez annyi ösapárul,
 Egy kiskirályi birtokocskára járul,
 Pecsésze kirados hitbizomány;
 Cserháshy Dénes ezt bírta magába,
 Előszülöttség régi, ő jogán.

12.

Fivére volt, kettő is; egyik önkény,
 Lászlóba sőt csendes, ifjú élet;
 Kézében olvasóval meg-megállott
 Csellája ablakában, s mint az álmat,
 Mely sünik és száll nyam nékül az éjben,
 Ugy nézte a világot méla kéjjel;
 Inna, sokajás volt csak élete, —
 Az égnék adva vissza azt a lángot,
 Mely nem sokáig, mégis égese.

13.

A másik egy erdő, vadon vidéken
 Tarsotta bükkje lelkes kőve fében,
 Szepessig útvé kintén át a medvét,
 S éj látta csak az úrnak úri kedvét,
 Bor és orgány és tarkabarka népség,
 Dobozolás, míg tarsa a sörösség,
 Mert nappal ugj is ujja fusni kell, —
 Mik egyet egy lövés, a vadra elvél,
 S önön fejét találva vértik el. ??

14.

Cserháshy Dénes elemese öket
 I lelkebe zártá mindakét emléket;
 De sírjaiknál homorán megállova,
 Egy síkos esküt esküdött magába.
 Mi volt az eskü? csak az ég hallotta,
 De azt hiszem, a csillag mosolyogta,
 Az égnek csak jásszónak velünk;
 Azoknak a családja mind hiába,
 I szerelmük ellen hár, ha végezünk.

15.

Kés sünde csillag már lefuzva épen,
 Ott csillogott egy lányka szép szemében,
 I a pajkos Amor kapva rögtön ívét,
 Cserháshy grófnak ányúlása kívét.
 Nem épen ifjan nyert ifju szerelmet
 Hü lelket is a szép búzája mellett,
 De nem híján, s nem érdemtelenül,
 Mert látva őt, se is csodálva himnéd,
 Hogy férfi szépség nem volt e kirút?

16.

Magas, sugarba sökkent, könnyű sermet,
 Erő feszítvén vállat és a mellet;
 Nagyivű homlok, udvara a fénynek,
 Mély mély süxével szép szemében ígett,
 Szerencse, hogy a hollófürstök árnya,
 Bejárkodott a villanó sugarba,
 I arcára szállt egy új vonás vele, —
 Szépség az is, bár hívják büszkeségnek,
 I a férfinat uralkodás jele.

17.

Szép férfi volt a gróf, s én nem csodálom,
 Ha ifju hölgy nem kap a pihez állom,
 De szivesebben néz a büszke szembe,
 Erős, keresve a kelit, a gyenge.
 Hamilla igy sön, szíve vire rája,
 Szerelme nagy volt, nem az ő hibája;
 De hár ha ez nem, nagy mi boldogit?
 Mi végre lép nő, férfi, égi frigye,
 Ha igy keres és még se boldog itt?

18.

Kamilla sem lett boldog, az a vége;
 Egy évig az volt, addig élt az égbe,
 Aztán lehullt... Kinyílt a rózsahajnal,
 Kármnya alá vonult két kisdéd angyal,
 I repüle, mint madár repül az ágnak,
 Feblére a legédesebb anyának, -
 Az első gyermek anyja mindig az, -
 Ajján a csók még nem repül soha jál,
 Öröme, üdve, égi és igaz.

19.

Mi szép a nő igaz, kisdédét ölelve,
 Megöstenülve szívbe lövő szerelmé;
 Panyolatágnak puha fodra lebben,
 I mint villanyár fut át a tűzi heblen
 Az anyaiérés boldog ihletése,
 És mintha csengne benn a szív verése;
 Ó! cseng is az, most semplom a kebel,
 I oljár az ajak, mely imára rebben,
 Midőn a nő ekképen ünnepel.

20.

A hajnalcsillag még mosolyga orron,
 Hogy mennyi üdvös kelte fénye itlén;
 Kamilla is szép, csillagos szemével,
 Szerjére várt, boldogsága egével, -
 De mire megviradt, a csillag elskált,
 I Cserháshy Dénes sápadt arccal ott állt,
 Az égi szép családi kép felett, -
 Megfogta hamlokát sulyos kezével,
 Szeme lecsuklott s titkon könnyezett.

21.

A mire esküdt, igaz vezett dugába,
 Kéi eger, kért, az ég kecsével áldja,
 I a balga ember, balga szenvedélytel,
 Ha kénye más, dackolni mer az éggel.
 Cserháshy gróf is igaz tön, lelke rajza!
 Megölse szívét, s a pokolnak adja
 Kamilla helyett, a ki áldsa őt;
 Szerese, mégis zord, hideg kedélytel, } ?
 Mellőzve szívig ezt a drága nőt. -

22.

Az a családja, mely gyáskal bevonva
 Csügg a falon, a többis elusogja,
 Vagy elbeszéli az az ősi csímet,
 Mely száradokról van beírva hírral.
 Cserháshy gróf ezt nézze büszke arccal,
 I ezért megült az égnek balga daccal,
 Két élet üdvét könnyvel jászra el;
 Késős gyümölcsöt, az a fa nem bír el,
 Pedig hajh! annak élni, élni kell!

23.

Az ő családja büszkesége, mint a
 Felhőkig érő barna bérci szikla,
 Mely a viharban áll megdöntéssel,
 Ugy áll, s maradt a sűrű rendületlen.
 Kamilla könnye hozzá hullna, folyva,
 O' erre vakharaszt cseppje volna,
 De ő nem is sirt, könnye nem vata;
 Sebret galamb, szárnyával elfedetten,
 Epedve és szeliden gyáskola.

24.

Let von-oka és módja ezt se remi,
 Mint ily esetben testi is amennyi,
 Fogadva, mint jön, poharat az élnek,
 Örmösten mért, sünyenek az évek?
 Let volna módja kárpótlás fejében
 Lomerni, mint más, mi a cikos éden,
 A becsület, külszínés, óva csak;
 De lelke remült, láva, így is élnek,
 Hogy sírba veszni sem borzalmasabb!

25.

A kent családi érzés ő erénye,
 Abban fogant Kamilla égi lénye,
 Abban találsa epedüli kincsét,
 Bár a világhon ottva férje dicsés,
 Magasan állt ez fényben, hatalomban,
 Nevéhez méltán set, hasott a harban,
 Kamilla állt mindig azért vele;
 Lőt gyáskan ő volt támasz és segítség
 Kivált a nép közt, ő, s anyjal kere.

26.

A hol ivé vola falu, pusza, róza,
 Imádva költ kicsinye, nagja róla;
 Kegény embernek könnye csordulása
 Kézére szállt, mint hálá csillogása.
 Nyomor közé, a merre csak belépe,
 Mint angyalár, áldozó földi népe,
 És ekkor ő mégis boldog vala, -
 Szíve szerelmét, így kiántva másra,
 Ernyűtetet s vigaszt nyert általa.

27.

Nádas virjillók raja közt megállva, -
 Hol, mint köpüben, nő a hár királya, -
 Csodálva nézse, hogzha rinesen inség,
 Az üdv alapja mily merő kicsinység.
 Snyeker egy könnyű tökött szemébe,
 És abban uszot, palotájá fonye,
 A dus kegyényiség csillogó laka; -
 Így nézd meg azt, te sápadó irigység,
 Nem mind arany annak sem ablaka!

28.

Meleg családí sűrű hely vezéralánnya,
 Az igaz üdönek abban él világa;
 Csillagai annak örökre égnek,
 Fűkrében az eget bíró erénynek.
 De az az ég, - köljak-e mégis többet?
 Azokra, kik dusan bíják a földet,
 Nem oly becses, nem oly egész világ;
 Családra büszke sok, de sokra, félek,
 Nem szent azért csak egy, s az a - család.

29.

Ezen kívül Csorháthy gróf nagy ember,
 Fisszes, besölcé bármiféle rendben,
 Növelve ősi híret, karra, és szel,
 Honért, királyért, áldozatra kéken.
 Csodálatos! - hisz épen az hibája,
 A mi erénye, - hogz magyar harája,
 Az ősi hon, lengett előtte csak;
 És csimerével, hite, hogz a vér el,
 Ha régi úsról új irányba csap.

30.

Egy oszlopot növelni hát a harnak,
Mint őse, mint ő, vagy salán nagyobbast,
Ki bírja, mint ő, összes ősi selkét,
É haqjomány vezette büszke lelkét.
A kétsős bölcső zord emlékezettel,
A két fivér sírjához vezetés el,
Ott esküvé, hogy egy fiut növel;
Ő is a három közt, egynek növelés,
Ha egy a jog, a többi mit mivel? —

31.

Tegj vársá sorsá hát a kis Kamillós,
Ki bölcséjében már daczos, komor volt,
É uqj nékse bátyját, mintha sudra volna,
Mino különbség köztük az az óra,
A melylyel az, előbb jövén világra,
Előbb is üt az ő családí ágra,
Ő meg az ifjabb, csak alul marad;
Hisz apja már uqj is hasárra róla,
Meggzánva őt is, a kis bogaras.

32.

Tengerre fel, magyar! nagy ám, a tenger,
Eljár azon a sok mihaszna ember;
É megvárásja rendre és imára,
Ki féltelen s nem tőr be az igába. ?
Vagy mint a macskás, melyet vízbe dobnak,
Ha annyi nem kell uqj se házi lennak,
É befogadja a feleslegest; —
Kamillós, is az apja, mit se várva,
Tengerre stánna rögsön, egyenesen.

33.

Már bölcséjében el volt, döntve minden,
Regény anyjának mennyi bú, mi kín ez,
Más célra sejtven sok erőt, fiában,
Csak erre nem, ez egyre nem, hiábarn.
A növelésnek módja, rendje is hát,
Más lesz a két fiu közt, — ő! ez is vád
A bölcs apára, bár okul vesé,
Mi okozat volt, s növe-nőtt magában,
Hogy a fiuk nem férnek együvé.

34.

Nem fértek, az való; miként való volt,
 Más kemmel nézze apja is Kamillós;
 Bár rejte csak, de ő! a gyermek érez,
 S a hang varázsa szől, beszél szívéhez.
 De a világ is, bárki, minden ember,
 Vele nem ugj szől, de különösebben,
 (Ha ugj nem volt is, ugj szeretet neki) -
 Máskép, miként Arnoldhoz, a fivérhez, -
 Ki őt ezért, ha bossus, nevesi.

35.

Első sosem volt, soha, semmiben sem,
 Pedig neki oly könnyű volt a verseny,
 S bár sulhaladsa bátyját, egybe, máskép,
 Elismerés nem üzse haladásra.
 Célját, okát mit tudja még a gyermek,
 Mi végre kell mindig így lenni ennek?
 Arcán pirul fel csak önérzése;
 És, elme így hull néha sorvadásban,
 És az erőnek így vesd élete.

36.

Így a fiúnak, serdülést sem érve,
 Oly lábán éget csakugyan a vére,
 És oly szilaj csapongás dula keblés,
 Hozzép beselt a tengerész kelték.
 Sorsát megérdemelve, nem hiába,
 Vesik ki gyermekül a nagy világba,
 Nem esdhet érte már Kamilla sem;
 Az apa is még megnyugszolja lelkét,
 Ha tán sünödött volna kétesen.

37.

Tengerre! - ám pedig mi szép e pályá,
 A végelenség ott a szív hazája,
 Kés ig körül, szabadban él a lélek,
 Parát nem onja rá vásári élet.
 Parancsoló a földi sárságban,
 Kés munka nem köt, s kénygyel él magában,
 Hát végre is mindentki nem lehet;
 Ráférne a magyarra dolga véget,
 Ha fogna tért, hol üdvösen rehet.

38.

De gögje s döresége a világnak,
 Nemes munkát is véltve szolgálagnak,
 Rá bélyeges süts, s a mi díset, adna,
 A rossz fiúkra büntetésbe szabja,
 Csodálod-e hát, hogy ha ez daczolva,
 Még kitajabb lea, mint talán lett volna,
 Mikéint Kamill is lett a tengeren?
 Ahol, míg éve nőtt, nőtt bus haragja,
 És ifjura lön, tetre képtelen.

39.

Ehazza kötkve zsarnokát, a tengert,
 Lethére lánckot hajh! bizony e sem vert,
 De habja, melynek mélyen forr hasalma,
 S midőn kitör, az egyre száll haragja,
 Fölvesse szívét, forrt az is. dagályjal,
 S akárhogy is, nem bíra már magával,
 Az áradat ragadva vélsálan,
 Esz kis hibája, vagy basor kalandja,
 Nagyobb bajokba vite untsalan.

40.

Merész vakon, ki már nem ismer örvényt,
 Esz lett belőle mihamar, fokanként,
 Nem rekedett az apja boszujától,
 Ki eldobá már gyermekül magától.
 El is veszett vön bizonyára régen,
 Ha nem dereng egy csillag rá az égen,
 A jó anyának drága öröme, —
 Ha ebbe nézett, ennek sugarásától
 Esz-esz időre megsebidüle. —

41.

Sivére Arnold más szabásu lélek,
 Hü képe a családi büszkeségnek;
 Merer fest nélkül, hideg elökölve,
 Más ifjan is csupán magának élve.
 De mondjuk, nem magának; a jövőnek;
 Ő benne se tekintünk még ma bűnnek,
 A mit erényül apja ráhagyott,
 Elhínsve jökor, gondosan kivébe,
 Paraz kerekkel arnyji jó magos.

42.

Tudás, miveltség, könnyüded modorral,
 Ánfékerés, erős, nemes szigorral;
 Vagyonra féltés, másként bőkezűség,
 Ha már a névett semmi kért a külség.
 Szerelme hennak, ápolása hirtnek, -
 De mégsem ugr, kis eszmék is levitnek, -
 Farsolva mindent ésszel, józanon;
 Abrándnak él a népi önfejűség,
 De a valóznak, a kiej a hon.

43.

Taj volt növelve Arnold. Apja mása.
 Nem volt a kivnek rá erős hasása,
 Csak ugr szerette anyját tisztelettel,
 Mink apja rá elég példát vetett el.
 Öccsét, pedig mikép szerette volna?
 Emlékből fájón bészéle róla
 Féltés, irigység, bossu és harag,
 I mint ifju is, jászván a becsülettel,
 Nevére csak galázkasul maradt...

44.

"Favorn", Kamillo, végre meggyölöllek".
 "Ha egy sapodias lépse felém, lelölök".
 Az apa elhunysáig ekkorára
 Növekedett a két fiú viszálya.
 Kossoru a koporsón! ujjakarta,
 A ki pihen halottnan már alatta, -
 Virága magról ő vetette el;
 I az anyasív, az anyakin daczára,
 Ilyen sorsre ő növelte fel.

45.

Kemés lehungya fekvik a terisón;
 De mig lehungya, háborogva mit tón?
 Kamillós kiragadta büszke vére,
 I ráhagyta a magyar domus kezére.
 Lesujtva, megalárvá, összetörve,
 Kamillo mégis harajit a hürre,
 Mely gőgost rivalgot a magyar hazán,
 I az ősi hátkon, leomolva térdre,
 Szirana apját kossoran, igazán.

46

Könyvében önvád s bünbánat vegyül,
 I hárs lelke fájt, most benne nem hervül
 Borsus indulat, mind magára vete
 A sorznak áskát, - hát megérdemelte!
 Fogérezett, Kamillo', isz volának,
 Kavasalánál a halott apának,
 Arnolddal együtt, - nem szokva ez, -
 De lelke, látszott, évődött felette,
 Hogy a ki vétke, hát miért könyer?

47.

Gunyos, sötét tűz bujdasot szemében,
 I akkor Kamillo' felsóhajta mélyen:
 „Meghalt, rémim nem hagyva mást, csak áskát;
 De én megáldom s mindent megbocsáson!
 Átked is, Arnold, ó! csak azt ígérd meg,
 A mis e helyen s erden esdve kérek,
 Hogy ott az arckép az enyim maradj;
 Legyen enyim anyám, a jó, az áldott, -
 I az ősi várat birkasod magad”.

48.

Ohaj a tűrre, épen csak e kellett,
 I Arnold az öcsnek vádakkal felet meg,
 Sújtolva a sújtolsat sóval, arccal,
 Míg vissravert, ez is rá bücske dacral.
 Már azt se tudták, hogy ma még gyászolnak,
 Kemény csatája patogott a sónak,
 A setnek is csak, csak egy kicsiny híján...
 De épen itt kezdém elől e harcral, -
 I hogy az miért folyt? most, okát adom.

49.

Lord volt az éj kívül is máskülönben,
 Hideg eső hullt késő őszi ködben,
 I a lombtalan fák ágain a lombha
 Nyugosi kél szállt, rephedett hurogva.
 Mintha bagolylyal volna selve a tég,
 Olyan kísértőn inga-lenge az ég,
 Ki nem derült, egyetlen isillaga;
 Az is koporsó, felhővel beborva,
 I ki benne él, halálról susogva.

50.

Hugban, oduban nyissörögve éhen,
 Vadak megültek ily magasra éjen,
 Hajh! csak az ember, a kit új ar lélek,
 Az nem pihenhet, s neki rosz az éjnek.
 Hol, merre usza? nem lát egy sapodtat,
 Liháló mellett fusva östörögget,
 Mégis rohan, meg, bárha oxélsalan;
 Lerdabb, sörsébb usz sincs, mint az élet,
 Mely bölcsesjésöl kezdve süjtve van.

51.

Hamilló usz rohan el, lelke vonsa;
 Az ősi várban nem volt éji nyugta.
 Fél, retteget, hogy hajnal-virradásra,
 Arnoldnak arcrát újra meg ne lássa;
 Fél, retteget, hogy kivet az anyjának
 Ne sörje össze jobban még a bánat;
 Fél, retteget, magasöl, kínosan;
 S a merre szállt az éji kél zugása,
 Ő is csak arra száll, fut és osan.

52.

Mi lesz vele? hol kár ki? ám, kisérjük,
 S a palosát árnyás is issternérjük
 A póri hárral, melyről annyi ének
 Regél busan a csendes séli éjnek. —
 Hol ember él, haj és harca nem hiányzik,
 Ha nincs, seremt magának és csarának,
 Előisélet, nem fog el soha, —
 S ha sírba ez dönt, mégis ó! becélik;
 Az emberékhez sors a messoha!

II.

i.

„A nagy világnak bujdosója lettem,
 Az ég is ö'! beh elborult felettem;” -
 Elmondhasá Kamilló, nagy bujával
 ? Versenyc kelve a puszták fiával.
 Érzése arxal ugy is oly hasonló;
 Széjében a világ oly összebomló,
 Kering, forog, de nincs ott senki selye;
 Az ifju így hasonlít meg magával;
 I világa sincs, ha nincs ott hon helye.

2.

Egyik a pusztán duhajog a széllel,
 I rambolva mint, az, kárhózasba vés el;
 A másik, a ki bár biborba' láson,
 Az ősi várban első napvilágot,
 A maga ujján, finomabb modorra',
 Epen csak ujj jut rongeseg vadonba,
 I az élet, így is, ujj is, vesere van, -
 I a hon siratja meg e pusztaságot,
 Ha arnyji teng-leng benne haordalan.

3.

Kamilló is a pusztában kösött ki,
 Az az, bocsónak, azt ne vélje senki,
 Hozz sán a síkon, lenn a Fizza messén,
 Nem ő, csupán Budapestig sicsvén.
 Itt pusztá csak a pusztá igazában,
 Dalolná jó Petöfi szép dalában,
 Az urfi serget láva benni henyén, -
 És östörával így cserdítne sikkén,
 A mint kísérem honfi búmban én.

4.

Van itt Bakony, sábló, élő hadával,
 Van rónaság, csatoka délibáttal;
 Hólló, galambként mosolygva esve,
 I reggel, ha függse már, szemidnek esve.
 Idős rabolni, s sékoralni élist,
 I ha mást nem is, de önmagad megölted,
 Az, édes ifjam, mindegy érnekem, -
 Küldöd ha nem nézed, ki rád sít esdve,
 Hősébre ítélt ugy is érnekem!

5.

De csit, kegyetlen sít! eh, hásha, hásha,
 Kemem e képet megcsalódva lásja;
 Hásha a vén kor áska hajja, üxi
 Az ifjuságot bűnből elmerülni?
 Család, királyság, több koronás csimot
 Még ötös is, kürd még a régi hírrel,
 I munkába nem sít, apja sem sevé,
 I ha semmi nincs mit, s nincs miért levülni,
 Csapongva, jásszva száll a sít felé.

6.

Bosorvilágos, itt ma még a lomba
 Tatar-kéri urhasnarmig a komba,
 A mohi puasa pedig im előse,
 I épisni kéne telkesen, sietve.
 Béla király, - ám ő is él, a minsa,
 Járt ott közökük, s kardos is sühinsa,
 Ebreszve az álomsa dült, hadas; -
 Semes királyfi! hála iten érte, -
 Mit én teszek most, már sevéd magad!

7.

Egyes szerencék látni hát, ha nem ma,
 De holnap, a mikor Könyved könyvoma: -
 Ha kardod éle seb-e bármik harnot,
 I pósolja-e a hon, a mit mulasztott?
 Bércek közök, hol omló ősi várak,
 Tüszölnek-e a tornyos munkagázarak,
 A hemzsegő nép vívá, küldve benn?
 És élükör, mint ő vívá a harcokat,
 A honfi áll-e, vagy csak idegen?

8.

Kenyeres, adni káznak és oxernek,
 Hol az magasát már ma nem terem meg,
 Az öökénél nem csekélyebb érdem,
 Lez volna most az új nemesi érem.
 És volna sok más; kinek silvafája,
 Munkát, amellet még bizony találna,
 Keves gümölcsén tengve él ma sok;
 Orsós a fából! s még talán megérem,
 Felkapnak uq, mint eszergályosak!

9.

Szabadkömüves krime hogha tesszik,
 Épiss, faragj, fujj hát se is, napessig;
 Véső, ecset van, van nemes művészet,
 Megnézem a Rexsö könyvét, ha kész lett,
 Megnézem a tollad nyomás, keresve,
 Hogy szellemed mint működik lefestve,
 S jársod-kelésed, mit hozott hazra?
 Sok uszársod, lássuk, hogy mire tett,
 S hol látja hasznát a Magyarhaza?

10.

Büszkén mutat a Karpatoknak orma
 Lép dímerünkben fenn a csillagokra,
 És lelke száll is fenn a magjarnak,
 S porból kiszállt nevek dicsőn ragyognak!
 De hát, kinek itt is előny van adva,
 Hogy könnyedén szállhassa a magasba,
 Dicsőné fénynyel a magyar nevet,
 Vajj száll-e? vagy a büszke diadalnak,
 Mit más előtt is, gúnyosan nevet?
 11.

Hajh! így van az, lesünk idők világa
 Hisértesül szállong az ifjuságra,
 S korát nem érve, könnyyel él magának,
 Szabot hegyek a Donquistott lovának.
 És Sancho Panza is, a hü, a bamba,
 Szamárra kap, szeredást, vet a nyakba,
 És uszárs rajta, völgyön és hegyen!
 Nagjobbna a kicsinyek grasulálnak,
 Grandnak a nemesek, ez uq megegyen! —

12.

De hát Hamilló? kérek engedelmét,
 A társaságot bemutatni kellett,
 Eddig haladt ő, újra fölkeresvén,
 A kiket elhagyott a gyászos eszén.
 Akkor fejében zsonga oly tökéletes,
 Hogy élni fog majd, már akármi végett,
 De sárba nem tapadja ő s nevét;
 Meghajta sorsának, uralgó sorsán,
 De küzdve majd, fölemeli fejét.

13.

De mint a napnak, mely ködből kicsillan,
 Gyenge sugára ködbe visszailleszen,
 A lélek fénye is úgy hull magába,
 Csak vissza ismét a ködös világba.
 Torzása nő a rostonak sebes árral,
 S erőd a jóra, egy kis akadálygal
 Nem bír kivívni győzelmes csatát,
 Rabbá tesz a dalt, vissz a boston lángja,
 Ha másra veszedd senki bád okát.

14.

Teg volt Hamilló; gyenge lett a jóra;
 S nem célszerű már, nem csak elsodorva,
 De tudva, kézzel, ment, rohant a vészbe,
 Vessét keresve zúgó szenvedélybe.
 Egy percre még, hogy visszatere ismét,
 A borradástól reszketett egy kissé,
 S pajtási közt undor fuzotta át;
 Majd gunyosan kehlyket ragadt kezébe,
 És felköcsönté arccal a — halált.

15.

„Teg volt, barátim! — meghalt, — az a sörge, —
 El is semesék, a honé a gondja.
 De hát ki halt meg? az apám, beszéltek;
 Meg sem fogám a kemfedője selet! ...
 Hát nem vagytok Lesháshy vére én is?
 Torát megüljük csak a húsemér is, —
 Csendüljön össze issem a pohár!
 Egy örököm van, vígan éje végig:
 Vesszen az élet, éljen a halál!”

16.

Csás, kockintás üdvözölse vissza,
 Akkor Kamilló poharát kiöröszta;
 Csillan a krisztály, csörren is, ha cseten, -
 Cseng a kacaj, - az ifju összeremen, - -
 Min, gyors villámítás szállt el apja árnya
 Szeme előtt, vértó szívet, kitarva, -
 Ó láta csak, kivüle senki sem;
 Nézet, reá sápadtan és meredsen,
 S kacajba tört, ki végre rémesen. -

17.

Ki szivedet most már az égben érzed,
 Késő a más világról visszanézned,
 Kegény apa, a zúzó sengerárba, -
 Szádat már ugy is sodorja árja!
 Már anyja arca sem, e szem, e szóra,
 Ha ildi is, de nem satharja vissza, -
 A szép, nemes, gyorsan homályosul;
 Vagy lesz a szem, nem ismer önmagára,
 Ha könnye a kéj poharába ful.

18.

Igunk fiúk! - hát, ez maradt a jelszó,
 Nem is az első, s még nem is utolsó,
 De a ki kerdi, lép vesévi szóra,
 Ó lesz az első és a többi szivtje.
 Mert rend, tekintély, még a bűnbán is van,
 It is dicőbb az, a ki bírja jobban,
 S ki két marokkal szerja kincseit;
 Kamill, ki láta így, csodálta hitte,
 Pécs karddal ötni láta - Kivitorit.

19.

Klülsőre hajh! - beh szép is volt Kamilló,
 Erőre egy Kinnisihex hasantó;
 Acélos izma, haja firtje barna,
 Magasra tartott büszke főt, takarva.
 Az arca halvány, szeme mint a kék ég,
 Merő tűze egykorre csillog és ég,
 És éget is, a merre ellövel; -
 Pazarlás élet, érdemtelen arra,
 Hozz a sivornyan verje, jászra el.

20.

De síve és érzése sem hiányzott,
 Bús, méla fénye néha felsugárzott,
 Laji szelid mosolyán ajakának,
 Ha hallá hangját komorú dalának.
 Ő is dalolt, és hangja, mint a tenger
 Mélysége rugott, - majd susogva, csenddel
 Szólt mint a szello, vagy mint fuvola, -
 I ha könnye bár nem volt is önmagának,
 De szép szemekbe könnyeket csala.

21.

Vesséire volt az ég sok adományja,
 I beljebb viré az is csak a himárba,
 Mert bomlasag sív, s bomló fő, seregget
 Repült, uszána éjjel, este, reggel.
 Mint a galamb gyűl a fényes szoronyra,
 Vagy mint a holló, szemé fényre vonja,
 I még csak se kell más, mert elég a szem:
 Ugy gyűl, körökre kéjsorvár kebellet,
 Mely mást, nem ismer, az a női nem.

22.

Tündéri árja habzott a gyönyörnek,
 Musassam-e, habár szívet sükrönek? !?
 Aranycsillár ég úri palotában,
 (Pártesba, Pessen, ilyen ó! ma hány van!) ?
 A fal sükröböl seregjéről földig,
 A könnyeg és a kárpit fénybe fődik,
 Kráprasztat ígér az egész terem;
 Csillag, ragyog, a visszatert sugárban,
 A drága bibor és nehéz selyem.

23.

Kelet virágis órsiai várak,
 Ajkadnak és szemednek ujj kínálják,
 I érinve, mint a csongelyű, szonognak,
 I fülkbe édes álomról susognak.
 A fülke itt is, ott is, mintha szólna,
 Keád mosoly, s kark sár ki amnyi szobra,
 Heccsés emelve gyöngye ködlepél;
 Majd zene csendül, s azt himnéd valónak,
 Fogj itt a szép művészet, ünnepelel.

24.

Pedig csatódás; majd akkor tekintsd meg,
 Ha ifjak és a hölgyek egybegyűlnek,
 És vig kacajjal fölvervén a sermet,
 Legott elűzik ezt a méla csendet.
 Durran a perogyó, forr a pokol üsteje,
 Kéken gomolyg a virágokli füstje,
 Lobognak és csikáznak a kormok;
 Bachus kiált, ha kifogott a serleg,
 És Hébe újra süxrel sölti meg.

25.

A liljomok egyzerre felhevülnek,
 A kobrok is mind meglevenülnek;
 Perdül a sánc, ott csüggve, mint folyónár,
 Ifja nyakán, a szöghaju koborlány.
 Éjfél halad, jöhet habár a hajnal,
 Kiabált fejeknek az a nő is angyal,
 Ki így fecsérli s adja el kecsét;
 De a ki megveszi pazar tivornyán,
 Elékorolja az is ünbecsét.

26.

Tündérvilágban élt schás Kamilló,
 S ébredni abból nem lehet igen jó,
 Midőn az élvékért a drága skámlát,
 A földön élők uszalódra vágják.
 Tiverni is kell, még pedig busáson
 Arman, ki első a parancsolásban,
 Mint a vezérnek a merész csarján;
 Véded ha hull is, hja! biz azt se skánják,
 Kik arra lesnek csaravész usván.

27.

S az ifjunak nem volt sajtója semmi,
 Cserháthy gróf, még sem birt bücske lenni;
 Fogát érezve máskülönben daczozal,
 Fogz Arnold tartozik neki e sarozzal.
 Nem adta azt, a mit kért esdekelve,
 Be nem fogadta testvéri szerelme,
 Most a rideg szív védje hát nevét;
 Nem perli pörrel, röviden marasztal,
 Tiverni, a ki bírja mindenét!

28.

Arnold aronban skámmvesést csinált már,
 I annyit, a mennyi rá esett, kiválsván,
 A többi terhet ott hagyá hurokként
 Öccse nyakában, mint keressé, akként.
 Jó ököristük nem vala azóta,
 Mióta mindakettő felfogadta,
 Békés keresetek egymáson kívül;
 De néma harczuk folyt azért, naponként,
 Egészen addig, míg a sír kihült.

29.

Az Arnoldé, bizony, kihült, alatta,
 I Kamillós végre ő is megsagadta;
 Nem félve ölé bár, de óvta hirt,
 I hogy föl ne telje, elkerülse mindig.
 Majd elhagyá a ház is, hogy felejtse,
 Minsz rékorolja ösnevés, az öccse,
 I hogy arca piros, meg ne lássa más;
 Folyt a heves vér lüktetésé szünjén,
 Jó arra néha egy kis uszadás.

30.

Kinek nyakába hull az ifju serhe?
 Kém gondolá meg, az tovább nevelve;
 Pedig miként az ár, nő az magában,
 Minsz nő az árny is a sündérvilágban.
 Kábult a sír, az agy velője lángol,
 A sötétvilágra vért borít a mámor,
 I nem lát az ifju, nézve résva, -
 Fnyjás se látja, a ki mély bujában
 Uszóna szállna, csak szűnő: hova?

31.

De száll így is, a merre síve vonja,
 Minsz a madár, az elkalauzolja;
 Ha kélirányban, vihar ellenében
 Van e az út? az bele írva mélyen.
 Bár elborissa a tenger dagálya,
 De gyermekét az anya megtalálja,
 Meg a világban, vagy aron kívül, -
 Ha rejve volna bár a síri éjben,
 Uszóna száll, s a sírhalomra ül.

32.

Ó! az anya! ha azt tudná a gyermek,
 Ki az, kis ő önmaga helyett, ver meg!
 Ki bölcsesjéről kezdve nagy kíséri,
 Mint napot a sugar, s azkal beéri:
 Jusalma nincs más, csak kiive szerelme,
 I ha gyermekét dicsővé fölnevelve,
 Ő éjket virasztott küzdve át, -
 Küzdése, könnye díjaz, nagy se kéri, -
 Elég, ha lánya boldogan fiát.

33.

Ó! az anya! ki elkerülni nem tud,
 Ha bánasodtól már mindenki elfut;
 Ha eszedon, ott hagya vérbe-fagyba,
 Szegérol a világ, tovább haladva.
 Ki megtagadni nem bír ségzenedben,
 Ha, mint madár a vársól, továbbebben,
 Tölöttes is, testvér, sokan barát, -
 I ha véstokét, stánó könnyés sem adja
 De senki, s ő megcsókol, megbocsát.

34.

Ó! az anya! - Hamilló, miért felejtet?
 Miért, nem tekintte vissza néha. lelket
 Arra a szép, bűbajos arczalatra,
 Mely már virágos, lassan elhullatta?
 Miért, nem sugalta meg síved, ha dobbanit,
 Hozz jó anyád lelket, epeszeve sóhajts,
 Érsed, miattad, tengeréjeken?
 Járrod, a mely dult arczodat musaka,
 Miért, nem azt: anyád sír, esdekelt?

35.

I ó! mily sokas sír, lelket elgyászolva!
 De harsalan hullott anyai könnye,
 A melynek annyiszor csak az a sorsu,
 Hozz a gyalárasot, csak massa, massa...
 De a nemes nedv ott, fakad a szívben,
 I omolva másérs, s kibuzogva híven,
 Vele az élet is fogy és apad;
 Bűdést, s keservedést, így lesse adása
 A gyors halálmak épen - önmagad.

36.

Ki éltes, így áldoz, annak csekélység
 A pénz s vagyon, ha arra kéri a szükség;
 A jó anyát, az nem epekesen él,
 Tízis ha látná tiszta kirnevével,
 A mit sajátul bír, ezért odadna;
 Ion ékesítés, csakugy gyönyörű alatta
 A sanda arcu, boldog vesorás,
 Hála gyanánt kacsinsva kis szemével, -
 A földet, erdőt, hadd ribolja más!

37.

Kamillós így kereste volna anyja,
 Becsületéért, mindenét odadva,
 Mert vízbe fullós, nem ragadta ki mással,
 Csak szivre valló önfeláldozással.
 Mind haszsalan, így sem találta már fel,
 Ki tudja már, bujdosva merre jár- kel,
 Kerülve anyja hus tekintés?
 Nem száll-e el, hogy egy villámcsapással
 Felhők körök végekre élését?

38.

Különbé háza csendes völgy ölében,
 Amnyi maradt, meg sorsa árvizében
 A jó anyának, más, elvit, a hullám,
 Kamillóval sokáig hirt se hallván.
 De hallott végre egyet; folyt a jástoma,
 Tia a veszes és egy hölgy kiválsza,
 Rabul vivén az ifjabb aranyán;
 E hirt a mint, jött, süjtött, mint a villám,
 Ha süjtharott, meg a szegény anyán.

39.

Megjött, szivével, amnyi bú epekesen,
 Elszenderült, egy csendes nyári estvén,
 Ama kies völgyben, hol élé sávol,
 Elzárva rég a nagy világ zajását.
 Kemés, befogta egy idegen árva,
 Kis ő maga nem hagyhatott magára,
 Midőn elhagyta ember és világ; -
 Hű női szív! mitől volt? napsugárból,
 I az égbe szállott, mint olcsári láng!

40.

Sirasa és a völgy, farrása habja,
 Mely rejve csörg a fűben, éles adva,
 Névét zokogva, s szíve sükörében
 Hű telke képét, ringató melidón,
 A harmat is, mely siskon száll le áldva,
 Eszemet, a bus, hervadó virágra,
 Gyönggyel kirakva hordsa két hírt;
 I ki annyi aida zajtalan körében,
 Felrajlvá most, sirassa a vidék.

41.

Minő különbség férfi s nő halála,
 Ha mindaképp nagy volt is magára;
 Ravatalánál annak, mintha félne,
 Remegve áll a nép, vagy ugr borul le;
 I ha gyül széhez, köny rezeg szemében,
 A hűls se semhez oda csúszva sorden,
 Hogy csókkal áldja a kezes kezét;
 I ha van, mi peremnyi léteden túlélne,
 A köny-e az, vagy hír s emlékezet?

42.

Sirasa és, hajh! legkivált, a lányka,
 A ki szemét, hogy fénye szállt, lezárta.
 Omló hajával arcát elfederve,
 Reáborult a liliumszemre,
 És mint virágot, harmat cseppje élesít,
 Hűlő könyvével hátha holsa ébresít,
 Zokogva, esdve önszé soká;
 Meleg szivéből csókakat lehetne
 A kévre, melyét, árva felfogá.

43.

De így se sérti már vissza sok bujához,
 Már várta ugr is férje fenn magához,
 Önvésteért sokalva szenvedését,
 Holott, amottan nem tekintik őt.
 Pedig nagy orszáig az a sulvilág ott,
 És régi is, Arpád előtt is állott,
 Mégis egyenlő benne mindenik; ki tudja?
 I a földieknek bolga kűködésés,
 Lárján örökké, s mindig megverik.

44.

De ne papaljunk már sokat felette,
 Ki néz s figyél, az új is észrevesse,
 S láthatja hárszor, honnan jű a véget, -
 Magába hordja azt a szív, s az élet.
 Szerecsé urját másik ember állja,
 S mint gombolyognak, rád tekerő a kála
 A más bajának, s elfojt csendesen;
 De csak se légy hü s mit se feld a véget,
 Pihenni fogok megáldva, édesen! . . .

45.

A gyermekaláng, rezegve bus sugárban,
 Ismét kiugradt, hős az ősi várban,
 Mert hü ura sietve visszasére,
 S a jó anyját bár nem találta élve,
 De hiús porát hogy süsselével áldja,
 S fényes a gyásznak bárki is csodálja,
 Várába vitte a derék fiú;
 Memre is szabályosru erényre
 Arnold nemes volt, hogyha nem hü.

46.

De még éken felül meg is hasotta,
 S önvádra kelie föl az anya halsa;
 S mit elmulasztott, melegebb kerelmek
 Aldoni vágyott, meghűlt síve mellett.
 Feladte most Kamillát, - nosza, sán még
 Az ülse sívén, mint egy hideg árnyék,
 Hogy anyja azt forróbban csókola?
 Könnyező esett sirden engedelmek,
 Ha az nem új volt, - hite, gondola.

47.

Minő csekélység nagy bajok forrása
 A gyermekek közt, apa, anya lássa!
 Egyes becél az apja, míg a másik
 Anyja ölen talál hárszólást, itt, -
 S mi lesz a magból, rejte napra röve?
 Arnold muszáj meg imént a könybe,
 A mely sívéből burgva felszökelt;
 Légy pir füstös át merer vonásit,
 Csókola anyját, s síva esdekelt.

48

Ha most Kamillós lánia, s az szeliden,
 A hold felett mellé borulna sárden,
 Talán-salán kőse volna most, megadni,
 Mit apja ajászán megérdemelt tagadni.
 A béke, jószág, mint az égi ihlet,
 Önkénytelen így szállta meg a keblet,
 Lásván nyugodni képen az anyját,
 És ungalarczán sejtven felragfogni
 Aldás, bocsánat, enyhe mosolyát.

49.

De hát Kamilló elmaradt, boldogott,
 Hogy meg ne lássa épen őt, Arnoldot;
 Az ő nevével volt pohara sörig,
 Melyből a lángos ita mind a sörig.
 Nem jött, maradt; a temetést se látta,
 Pedig minő volt! pompáját csodálta
 A fősereglet, több ezernyi nép;
 Virágban áll a ajászos uszra sárdig,
 S ki áldja sírját, koronára lép!

50.

Sugárait kishintve a vidéken,
 Szállóba volt a nyári nap az égen,
 Meghallgatá az áldó ima hangját,
 S fonyóval őt is befedesse hamvát.
 Azán elszellett kiki bánasáival,
 S az essi szellő ringató danával,
 Esak az bugott még ott a sír felett;
 Himbált a virág, s lebecsérta ágát,
 Elfedte a megzenéselt nyughelyet.

51.

Majd kélt a hold is, s bujdosó sugárral
 A sír felett járszot, az éji árnynyal,
 Mely oda szállt a kántra lánhasatlan,
 Oda sapadt s ott üle mozdulatlan.
 Vajjon ki az? nem ember-e a telke,
 Ki önmagát magából már kiverse,
 S az éjnek szárnya ide hozta őt?
 Reserve hátha vigasztalhasatlan,
 S azért ül ott, hogy nyelje bé a föld?

Hús csakugyan ember volt, mégis árnyék,
 Hamilló árnya, - hisz a földön jár még;
 De föld alól is, pokol ellen víva,
 Bárholnan is, eljött, vón' ő e sírra.
 Eljött, de éjjel, s ujj jött, mint az éjjel,
 Néma, sötét rem, mely kísért, míg ő fél,
 Ujj jött, ujj ült le, - és a sírhalom
 Nyögött, alatta, mintha holója sírja, -
 Ujj megnyomá e néma fájdalom.

De mit, ki jön még? kit hájt még keserve?
 Kinek van még oly bura engedelmé,
 A melynek a sötétség földi sárta,
 És sírni vágy, hogy senki meg ne lássa?...
 Gyászos lepelben, reszketőn, inogva,
 Mélyen sohajtva, vagy imát susogva,
 Az árva lányka jött ki éjjelen;
 Kihorva búját, melynek nincs itt mása,
 Mert mint kerelmé, égi, végtelen.

Kívébe gyűlt a köny, a remésésen
 Nem insheté ki szabadon, egészen,
 I kemére, míg ki nem csordul a hála,
 Csak rémeket, sötét, csatóka álma;
 Kivonsa telke a segény seremését,
 Megy hás a sírhoz, s ráborul sírvést, -
 De felszökik ijedve, rémesen; -
 Előke állá már az ifju árnya,
 Fejés kezébe fogva görcsösen.

Likoly az ajkon, villanás a szemben,
 Hamilló a lányka most találja szemben,
 I nem látva eddig, mégis ismerőse,
 I nevét dobogva kive gyors verése.
 Keme reá villant, és keble leptés,
 Üstreskorisva, akkor is fusott még,
 Midőn az árny már elmaradt sava;
 Rémes regének iszonyú a löse,
 De még ilyes, nem látta ő soha.

56.

De megijeds Komill is, mintha, mintha,
 Villámszemével a ki rá sűrűn,
 Valami lélek, - angyal-e, vagy ördög?
 Mir, sudra ő? - a sírból usz díbörgött, -
 Előre rémlett anyja képe, hangja, -
 Lelkébe minden össze volt zavarva, -
 Már felig örült, hozzá nem egett, -
 I a sírhalomról kapva usz göröngyöt,
 Ő is fusott el, mint az éji rét.

57.

vajj merre kált? vajj meddig és furása?
 Fájjon velem, s a ki akarja, lássa.
 De most előbb a wendes nyári éjén,
 Kis baj nem üx, semét, lecsukva mélyen,
 Pihenjen el, hadd káltja édes álmán,
 Tüskébe zsongva boldogabb világról.
 Boldog világ! bek szép is volna az,
 Kiestlenül ha nem ribólná kölyök
 Virágais, sivár, hideg savaik.

III.

1.

Sötétre sötét kis mesém alapját,
 Fűző szigarral névre fő alapját,
 Nagy vaskalapban, ósdi pápatemmel, -
 De hát bocsánat, nem bírtk sívemenel.
 Anyja miat, sevém, e kende lélek,
 I benne a szorra, a nemes sívénél,
 Pfyedve vette bár a kis hibát;
 Egy csépp előre zúgott, mint a senger,
 Es sírba vite, mit más meg se lát.

2.

Pedig ha én is „cipresőre” fognam,
 Akár a bünt is föl se venne tudnam,
 Mert, persze, én se látnám cipresőveket,
 Világ helyett e jó — homályvesztetek.
 Kamillra is háts annyit, mondanék csak:
 Kissé fessérlő, kissé balga és vak,
 Nem néz előre, csak a múltat él;
 A síve még zajong, de majd idővel
 Megszondesül, — most üri még a vér.

3.

Arsán no más is, egy Csorháthy grófnak
 Mindon, bizony, rovásra még se rónak;
 Persgöbe földik? marja, a ki bírja;
 Bannóra gyujt? ha nincsen más papirja!
 Ki felszínen van, s serkig nem merül el,
 Menségre még mindig talál nevével,
 Mit őse, apja, tisztán rá' hagyott;
 S a pusza név, habár válsóra írva,
 Jó üzletben még kap egy lapot.

4.

De döreség is a remény iséles,
 Torgassa kényvel; a kié az élet,
 S ha mása nincs is, a mi még megőzja,
 Engesztelésül marad egy-golyója.
 A végső argumentum ez manapság, —
 Vértó. síved, hatám, vérrel lemossák,
 Kiknek kavadra, hajh! fülük süket, —
 S ezrel a sorsozás képen leróva, —
 Ők is bevégzék honfi. tisztiket!

5.

A kor híreket ez a kéres árnya,
 Mint csügg az erdő is a délibábra, —
 Fel- és fentartás sok idén Kamillót,
 Bár, hogy leszálljon, ő bizony aron volt.
 De lassan így is elfogjon, élőle
 A magasabb körök jó levegője,
 Vagy igen is hideg lett már neki;
 Így szállt alább sehát, mint a fogzó hold,
 Mely gjer sugaris mind lejjebb veti.

6

Hog anyja bírsoka más kékre szállott,
 Az első válság csakhamar beállott;
 Sok jó barát, mint daru, gölya ösztől,
 Emyhét vidékre szállt előre jöktől.
 Ó más irányban, ezrel is tüzelve,
 Repült, vagon, hol vársa még a helye,
 Hamburg, Monackó uja nyissa állt;
 Mics ő üzök, az ifjusági szép kor,
 Gyönyörre, élve, háshol rá szállt.

7.

De már a többis elmondám előre.
 Hamburgban isz lön sorsa östeszöve
 Vataki vel, - kinek nevet, se tudjuk,
 Ki a Credóba, mint Pilatus ug jut.
 A jó anyját, az fessésé a sírba,
 Legyen tehát a vádban ide írva:
 Császár után viselt özeget nevet;
 Másokén: „a báróné,” - címét ne mondjuk,
 Az furcsa volt, az érdemelt helyett.

8.

„Tethon van a bolondos,” - hogyha lengett
 A sárga zárló, karcsu sörnya mellett
 A bírsok szállt falucska templomának,
 A templom örei isz suttogának.
 A vén anyokát, lám, hogy őt se sürök!
 Foguk kitullt, s a tanulogot lekürik,
 S a szép menyecske furcsa oldaluk;
 Egy kis kalandor ha szállt magának,
 Ha vigor élt, az már az ő bajuk!

9.

Ex volt Császné crime a vidéken,
 S özegeti fátylát isz viselté régen;
 Eldobni ezt már azért, sem akarva,
 Hogy megmaradjon érdemesnek arra.
 Örök vidámság, gjermetes kedélyjel,
 Szabad szokások, változó keszélyjel,
 Egész valója varkabarhaság;
 Sziv, elme, mintha össe vón zavarva,
 Mint bor a vízzel, perszögő járosság.

10.

Rá volt növelve, a derek apába,
 A férfi ágon kifogyott családja;
 Ős hátrá fiúnak megsevén leányul,
 Szegényesége min remünkre hátrul.
 Míg férje él, az volt a kerti paltér,
 "Még vitélő" sparsman és gavallér,
 Mulasra, élve, férfiú ajánlás;
 Borsót, kivétel a ti el nem ájul,
 S hársyás, senki eljárásról espránt.

11.

Férje után ő is nyert mégis eszet,
 Elmondhasa busan sírfája mellett -
 (Epigrammok közt nyereségnek tartom):
 "Itt nyugszik N. a férjem, én meg - otthon."
 Korlástanabbul, teljesen magára
 Elhete napjait e bus világba,
 Minn tete is, emlékeis bírom;
 A nőnemű kerülve, mint ajánlom,
 S a férfi közt keresve, mint tudom.

12.

E kör nem volt a „fensőbb”; - lek-e pardon?
 Az szebb, simább, büszkébb is, ugy bevallom;
 De mulasára párját még se telned,
 Művésze lehetek, s meg nem teremni elméd,
 Ha már teremve nem vón, mint a gomba, -
 S most rajtam ez segít néhéz soromba,
 Mert míg lefeszem, másolok csupán; -
 De erre a kis képre várni kell még,
 Lekarcolom odébb, egymásután. -

13.

"Itthon van a bolondos", - long a zászló,
 Ez volt tehát templom után a zászló,
 És a kívül nagy úsról visszatéré,
 Hát az bizony Kamilló volt nevére.
 Amugy izamra, testre, ifju bájra,
 Ki láta őt, most csak magának árnya,
 De szenvedélydult arcra érdekes;
 Teker magában, s ha kiköt, a vére,
 Piros joggal ő! beh végre is!

14.

Lám a „bolandos” ebbe let, szerelmes;
 Mi vanza hozzá? bűn, a veszedelmes?
 Nem őt, csupán megbántott síve mása,
 Hogy réstvevén az ifjat, szánja, lássa.
 Igaz barátai, hogy ne mondjan többet,
 Fiolban érte hullatott is könyvet,
 De kemte vidor, jászai vált vele;
 Nem válogat se' telke, sem sokasága,
 I fel nem pírítá semmi bűn jelle.

15.

Bár női keblet, sarka merz sakarta,
 Büszke, nemes szív dobogott alatta,
 I mit sem törődve ugj is a világgal,
 Kamill barátján elhozta magával.
 Célja esély volt, nő kívnek felel meg,
 Meggyógyítása egy sebzett kebelnek,
 Erdőn, merőben, béreri víg száján,
 Hol zeng a kürt, s a kedv kacraja szárnyal,
 Ha leng a zártó vára ófalán.

16.

Kamillal ezt akarta, semmi többet;
 Hadd szőlje a világ, ha telke könnyebb,
 Mit ily eszben gondol is magába, —
 His minden ugj se fér be skük agyába!
 No hárs, mit ölet, pajkos jászai kellem
 Tel sud salálmi, s sud kivinni könnyen,
 A bérer vidéke sorra lássa azt;
 Vig zaj között, keresse, mindhiába,
 Kamill beteg szívére a vigaszt.

17.

Elkényserült szív, nem telé ez helyet,
 Sajás torának mégis ita helyet,
 Kivált mióta anyja sírba sere,
 Semlékezett ama borzalmas éjre.
 A villanó fény, ha semét lecsukta,
 Elvesse álmát, s nem volt éji nyagta,
 Rémek lépék meg rebbenő agyán, —
 I pohárt ragadva reszkető kezébe,
 Újra kiissa lángoló borás.

18.

Nagyon besej volt, főleg éjjelenként,
 De még se tört meg; nem törte meg önkényes,
 Kis lázzal űz a lélek szenvedélye,
 Azt, másra sarkja fel a sors keszélye.
 Pedig már esztelen, egy magános éjen,
 Egy kis réget morosolva el kezében,
 Piszkozócsövétbe fojtá azt, legott, -
 Térdére állt, nézett a gyertyafényre,
 Villant, a cső, s meglőtte a - bakot.

19.

A kertre nyitó várak ablakára
 Egy kis kúvik ép' apropóra szállta,
 A nagyot sűrítve, mint az éji lélek,
 Csörrent, az ablak, - s megmaradt az élek.
 Rémlent előtte, - (ilyen állapotban
 Peret műve minden!) amjja síja ott van,
 S az a sikoltás amann szállta fel;
 A hang is ismerős volt már fülének,
 S besej fejét, azéért hibázza el.

20.

De néha még is, lágy engesztelésül,
 Flajnali csendben, ő se volt, e nélkül, -
 Midőn a kertben szállva ágrut-ágra,
 Bucsudalás zenegte a madárka, -
 Valami enyhe érzés, lenge szárnynyal
 Szállott, sűrűre, mely sorvad a lárban, - -
 Égből lehetett siskos fuvalom!
 Még most nem érti, a kin meg-megátta, -
 Hogy törne át, szelő a viharon?

21.

A siri kép emléke volt ez érzés,
 Besej sírjében enyhítő ígéret;
 Mert, bár a tányka egy tekintetével,
 Exoruzi vádat, tört rá, annyi rémmel, -
 De mintha látna volna, mint a gyöngyöt,
 Hogy szemcséjében egy könnyűcske fődött, -
 Rézvést, iránca, hátha oly kevés!
 Saj hát nehezi sűrűs, puhább kezével,
 Meg-megsimisá az emlékezés.

22.

Hyennek buskmar lett viradatra,

Apát a báróné nem is kuszara,

föl sejtve, ha fül is a kacragásból,

Csak akkor is egy mély sebet palástol.

Mert, másfélben, nyílson, emberek közt,

Tudok találni még ő arra eszkört,

Ami bármilyen nem ne lássa meg baját;

A büszkeség azt elfedezze mástól,

I vigasztára járson keserű jaját.

23.

Mily gyorsan ég az élet, így szerepben,

Hü ápolója lássa esve, reggel;

I ásmen fején már, mit kezébe hozhat,

Minden böhóság, a mi törökországot.

Bersenyfusás, vadászok, agarások,

Kánnal, horoggal, sárfogás, halászat,

Műkedvelőkkel koncertek, stundorok,

Frisz mákavó, - sex legjobban mutatnak,

Hozom-viszemre járson úri had.

24.

De oda értem, a hová mutatam;

Kamill miatt történnik, nem miattam;

A báróné így úri körben éle,

Minős kerlesni kőre vig keszélyre.

Központja volt háza a majmolóknak,

(Keverhetek felettük ajka jókat);

De hát miféle vig fiúk azok?

A genyri szenge sarja, és a féle

Magnásra járó ugri lovagok.

25.

Tura had ez, jelleme fő vonása,

Mindenben a nagykörmök majmolása,

De pertse mag né'kül, nem ép' a jónban,

Hanem kalandos úri patkóknak,

Kagylóban élni vágyuk neszevélje,

Mint Pista, vagy a gyuszi gróf csinálya,

És kár lovak, s falkával tart, eses;

Ar Ekzotikához Pagától a tarolban,

Büszkén viselve masador neves.

26.

Lovuk tehát van, hogyha több nem, egy van,
 Huszájuk is van, már akármi fajban;
 De a mi van, az legjobb, nincs hibája,
 Ha pókos is a mustraló bokája..
 A kutya is világra szől, ah! hogyne?
 Mert ha kopó, éhsől vonítva ragy le,
 Ha vicsor, úgy megüri a nyulak;
 És ha agár? akkor pedig megállja;
 No lás, a báróné ezen mulat.

27.

I hogy épen ősa volt, hullt le a fa lombja,
 Karmill miatt most, arra jött, bolondja,
 Hogg ház, e vig fiúnak, egybehíván,
 Egy jó napot, csínál nekik a Krajnán.
 Mekkájuk úgy is az volna, Gödöllő,
 Frank már van is, van sárga kár, csipellő,
 Van gombasipka, nagy simlideset;
 Csak egy hiányzik, a királyi hívóny,
 I rugná a post a pej, farkó, deres!

28.

Rugharja így is, ott a Krajna tája,
 I a báróné a server, megcsinálva,
 Rókafogásra hívta egybe őket,
 Löbverve mind a nagy kerék vidéket.
 Vágyggyal sürelve gyűlt az úri népség,
 Róka kutyával üzeni nagy dicsőség,
 I megcsipni a ravast, szép lonfi tett;
 A hírlap is, keresve tölceteket,
 Kiírja majd, hogy jó fogást, ki tett?

29.

Löcs. vén farkó lován jött nagy pohával,
 Meg egy kopóba oltott, vak agárral;
 Vemhet sarkanyur Csonk, I Hosszantábas
 Ödönge kóssa picke fürge állat.
Göndör, a la Gyulási gróf, kinyalva,
 Egy fekete hámos, vett nyeregalyba,
 És így tovább, tovább egymásután;
 Min, Gida gróf, eresztve nagy karátat,
 Eljött Csupák is gömnyaku lován.

30.

Ez vala a törzsfaj, majd a hős nevéek,
 A kik lovar huszárasan megülnek,
 De nem csasában; jöttek ők ugorvást,
 Kalandokos föltérve, sölva folyvást;
Hunyad, Kálágy, Rákóczy, Vesselényi,
 Hogy sudrak ily sovány jubbörbe férni?
 A kö" ha sudja, én csak nevetem,
 A minz a sportban járskanak a mágnást,
 I ha nem a törzén, bukna a - gyepeu.

31.

Jók, sov eb is, sok fajta, ura sudja,
 Massikulájás, leveresni sorba,
 De egybe megvolt, a hasonlóság:
 Kükölz az éhség bennük, mint a körség.
 Lőnek legények is, vulgó: lakájok,
 Kapusokos vajjin hogy kúra rajon
 Az ufiak habar ügyes kere?
 Hiszen a bélyogoz, hiába mossák,
 A lör arczokon a nyers jüzek ~~zene~~! - 3

32.

Kos, ennyi kétség, egy vidék csodája,
 A mennyi róka, mind agyon pipálja;
 De egy a bízós, hogy a társaságban
 Lett róka ujj is, ujj van az sokasban.
 Fel löra hár! és megered a hajna,
 Tüskén - bogon, kereszül, östkeviska,
 Hájra' - katót' hangzik a berek;
 Miként a vadlud, Lestru V. irányban
 Kel usar a veres frakkái sereg.

33.

De mintha, lám, Diána most is élne,
 I rájátszanék a baróné kezére,
 Tölverve berke bár, ki nem bocsása
 Egy jó vadat nekik könnyü fogásra.
 Rókák azért nem, mert nem von' igazság,
 Van bennük ujj is furfang és ravaszság,
 Mert pénz nélkül is ura járskanak;
 De ha lovuk aly jó a futására,
 No rajta, - mond Diána, - fussanak!

34.

Az Isennőnek az a tréfa készlet,
 Hogy egy veres nyulat neki eresztet;
 Kár róka sem buvik ki ugró láncon,
 Ki megcsipi, legény legyen a gáson.
 Hajrá! uszána mind az uri népség,
 Van nagy hűbő, fogásra jó reményesség,
 Van kergetőzés völgyön és hegyen;
 A sapsi fel s alá kövök, s az ártokon
 Meg-meglápal, megint tovább megyen.

35.

No uszku! most megcsipi Lócs agárja,
 De a furást már a farkó nem állja,
 Megbékrosul, azaz, ledől a földre,
 Furás bedobja egy köves gödörbe.
 Bunkfencere bunkfencere, Hosskuláb is így járt,
 Uszána Csana, s a többi sorra mindjárt,
 Kisdől, kifáradt állat és lovag;
 Úzék egyen nap, hosszúba, kélbe, körbe,
 S nem csiphesék meg a — veres nyulat.

36.

Pompás mulasság! magam is nevetem,
 De hát a végis majd el is felejttem,
 Pedig a vég az ottor csattanója,
 „*Well's well that ends well*” ^{azaz} ^{monda} ^{monda},
 Mert róka lett, habár csak alkonyasvat,
 Midőn a társaság, mint zsenge vacskor,
 Savanyu arccal ballagott haza;
 Előt a bárané, dalát dudolva:
 „*A bú, ha bú, nem csúlik el soha*”

37.

Hogy lett a róka? Lesve ott a hajtsó,
 A csőre legény a domb alatt gubaszott,
 S azt hite, hogy a drága rókabőrre
 Kiverek be aranyi jó guggis, előre;
 De félve is, hogy vakra ver a hajtsó,
 S a rengeseg pénz elrapúl mitaanna,
 S unóje még csak kedvés sem lali:
 Hossza schás, egész gondol s belőle
 Késző lehet, — s lovát megnyergeli.

7.) „*All's well that ends well*”

Azán a bordát kendorfékre kapva,
 Ráparan, a subót fél váttra csapva;
 Komondorát fűtyensve salpóra kelni,
 Suszját a dombot a lapályon ejti.
 A rókafejéket megalálva nyomban,
 Mink, jánk a farkast rengeteg vadonban,
 Ugy úri ő is e becses vadat;
 Lovát, komondorát neki ereszi,
 A nád ropog, de ő tovább halad.

Legény a Bándi, bírja kutyával unszig,
 Kutyája sem kutyá, csahol napessig;
 De ám a róka, ismeradta pára,
 Hurokra jut, ha úri a hímárba. —
 Lovára köve kettős alkanyarra,
 A csőz legény is isz indula usra,
 I bücskén megálva a keszesuson,
 Sunyisva várt az úri társaságra, —
 Tizen vadát nép üljön a — suson!

I a mint a búróné slöve nyargal,
 A Bándi is, gebéjés nyomva sarkkal,
 Elébe ugrat, és kalap levéve,
 A két vadat ajánlja dus kezébe. —
 Így lett a róka; pár arany az ára,
 De kárát is megér paródiára,
 I lett is felete nyomta vig kacraj;
 Kés róka hurokon, összefogva élve,
 Lámson meséje, mond az úri raj.

Követkerett a dárídó a várban,
 Mert végre is, akár nincs vad, akár vovv,
 Kaphossk az vadát nem arra jár ad,
 Hanem a kedvén, mely usána ár ad.
 Meginkad az írom, munkába sörve,
 Lankad a fő gondonban eljövöve,
 I a füst, a gör megüli a kedélyt;
 Ho kár ha perodül vig lakmára vár ad,
 Ki nem gunyollak én sem ám exért.

42.

Hadd zengjen a bérce, csengjen lent a róna,
 De nem időt és setet, megrabolva;
 Nem csálva önmagad, hiús mulasva,
 Mert rest, a telked, s gyomrod faj miatta.
 Büszke, nemes, szép szenvedély, bevallom,
 Telkusemi sziklán, járni-kelni halman,
 Lent a ligetben sarosva pihenés;
 Az Istenasszony vár ott áldorassa,
 De oldj város, e sents aláíról!

43.

De hát a bérinés, ezzel ne sörssün,
 Vendégeis ha jól fogadja, érszün;
 Van is miből, s már ez maga kiváltság,
 És síve is van, kérszi a barátság;
 Ársán, ha járnak sölle oda feljebb,
 Akérsz hűséné meg ezt a kis körsz tejjebb,
 Mely sívesen csillag rajta, s élcsi?
 Van benne, az való, nem egy bohóság,
 De vele járósik, sudja s nevesi.

44.

Mert máskülönben nem csupán magukban
 Van itt sem a baj, s vidám fiukban;
 De sudja a kö, ló ne kült, magára,
 Tgen csekély körszünk az ember ára.
 De ha csak egy lófaj van, az sokat sem,
 Ha házasul, azon sok egy vagyon, vek,
 Sok simpla éssel dupla hívásal;
 I ha van babér kell csenge hontokára?
 Kaphas, ha firkant, egykés pipadals!

45.

A kor hibásabb nálunk, éleserre!
 Körszések ökes, irne, járós kedvös,
 Míg szellem, ösles, élmeél sugára
 Csillagva kált le a persegős pohára.
 Van tréfa, pajkos élcs, a nap csodájás,
 A nyul nyomas, egymásra licitálján,
 Van, a ki nyamban versbe is szedi,
 És elkaralva, ő kacrag magára,
 I hogy pénzre nincs, egy napra feledi.

46.

A báróné mindenkit ott marasztalt,
 I három napig csengettek a csaszok,
 Mert mintha látná, hogy Kamill vidáman,
 I szivében emyhit a seb és a bánat.
 Mintha kelidebb érzelem sugára
 Lobbanna néha büszke homlokára,
 I oly jól esik a nőnek a remény!
 Min, az anyának öröme kiárad,
 Ha kis viraszt, a gyermek már megél.

47.

~ Nem mind bolondos, a ki arra járson,
 Most há, e hölgy is tán más körbe járson,
 Akért, hogy én Kamillót megszímírova,
 Szép homlokán egy nyíl, csókkal borítja.
 Hangján keresné hallani dalolva,
 A ki dalát, az már megvalna óva,
 I dudolva ismét megkerült dalás,
 Kelyhes ragad s az ifjuval kocinsva,
 "Segis Kamill!" vidáman felkiált.

48.

Ki szálla meg Kamillt, vajjon, mi ihlet?
 A sok kegye, mit rá a hölgy fecsért?
 Keres-e, vagy kérdjük m-el írva:
 Szerelm-e, csevágy-e? - ki tudja?
 Tán ösrevere mind, s salán a kégyen,
 Hogy e fiúk közt, már csupán névvel,
 Központ, gyamant, becsülve tündököl?
 De az való, felcsillant rajta újra
 Az anyja lelke, e kelid sükör.

49.

És akkor árhason a hölgyre nézve,
 Villant, szemének régi méla fénye,
 I korin ciókálva, szép vállára hajlott,
 Kisérve búsan, mint galamb, a hangot.
 Majd ávevé egészen, most e körben
 Csend, ámulat keletkezett a körben,
 Mindenki félre solta poharát;
 Mélység, magasság, hangja csongott, zajlott,
 Dalolva így a báróné dalát: -

"

Sűrű felleg, sűrű felleg,
Este eljött, reggel elmegy;
Főzés éjén főzés álom,
Majd elrállt a hajnalcsárnyon,
Majd elrállt a rózsahajnalcsárnyon.

Köny ha mind paraszok megárad,
Kapsugártól majd felszárad;
Köd elszelik, elszállt rova,
A bú nem szelik el soha,
A bú, ha bú, nem szelik el soha."

Volt, saps e dalra, harsogott az éjén,
I a bároné könyet morzsolt szemében,
De ajka vígan csapogott a zajban,
Teg fedve kivés, melybe régi baj van.
Csodult a verleg újra, egyremásra,
Kamillt köztörsi mindmegannyi társra,
Lus éleire áldomást iván;
Az ifju is koczinka, de a barban
Minkha köny égne, — imi nem kiván.

Akkor e zajban valaki bezörges,
I Kamill elé nyujtja a postakönyvet;
Level a hárhoz, sürgöny ez manapság,
De nem kivánják, a kik éjre kapják.
Bont, sör Kamilló, s olvas egy furásra,
És öskereendül, — a fiver irása, —
És öskeroskad, hogy tovább halad;
A férfiak kezüket összecsapják,
I egykerekre mind Kamillhoz ugranak.

52.

"Mi baj? mi az?" Kamillós már emelnék,
 De hiszelen ő maga lábra kel még,
 I merőn tekintve, mintha látna álmat,
 Fördöbe köt: "már semmit sem kívánok!
 Egy kis roham, salán a bor süvésül;
 Ne féljesek, fejem legott kibékül, -
 Kinn a szabad lég, - várjasson réám, -"
 A sársaság még leköszerve állott,
 I Kamill kiment az éjbe kaporán.

53.

A kedv lecsappant, mint lidércnyomásra,
 Pápadra néztek a fiúk rajmásra,
 A míg a hölgy sokaslan végelomban,
 Kamill usán fusott a kertbe nyomban.
 Lejteleme, mint a rém, arciára kálta,
 Pönkönyz barnolván sötét haja kálta,
 Csül, gyanánt fusott a kerten át;
 Keresve itt is, ott is, merre, hol van?
 I hogy nem saláta, csak fusott tovább.

54.

Regény balondos, de igaz, nemes nő,
 Híába fusott, Kamill ma vissza nem jő;
 Nem jő soha, ez harmadik fusása,
 I következik rá sebes bukása!
 Mert, imhol a levél, mis földre ejtett,
 Egy kis salánts élőd is kifejtett,
 A sársaság sarsalmát tudja már;
 Olvasd te is, az Arnold nép vára,
 Besűje az, de lelke ő! Jivár!

55.

"Nem sürhesek tovább. Cserháthy névre
 Gyalaras a kacraj. Fördhesne vérbe;
 Nem, a neveség ronda moesarában.
 A míg se tért, abban réám halál van.
 Bosrányaidból végre kiragadtak,
 Lipósmenőn csinalharod magadnak
 Kánn s a királyra a paródiát.
 Cserháthy Arnold. Kels az ősi várbán".
 Jaj a levél, s nem hangzott rá vivár.

IV.

1.

Gyerünk tovább immár a Fővárosvilágba,
 Az volt a jó anyja külötte földje;
 Ott, szállt le napja is bus életének,
 De róla ott az én, ma is regélnék.
 Jobb volt a völgy vele, mint az országával,
 A halmon isz susog az árvalányhaj,
 P irig kól a fűben a kis ibolya;
 Madárka ajkán róla zong az ének,
 I rá isz a rózsacerdők mosolya.

2.

Ó! szép a völgy ma is, fölénk sorba
 Emelkedik halmok, hegyek csoportja,
 Mint koszorú, egymásta fűre venddel,
 A mint művek regiz, nagyt, kiscsibbel.
 A nap, ha fénye odafen kivillan,
 Mintha megállna, nem siesne amarn,
 Verő sugára rajta járkador;
 Besilsi a mezőt, kelid meleggel,
 És lombot, erdős csillogásba hoz.

3.

Itt él a grófné, is volt ősi háza,
 Tényben főszeve, lombbal koronázva,
 Mit rá az ég hájt és varázs, kellet,
 Jobb' sevéen mindart, a szép szerelmé.
 Madárka onyhe féske a bokorban,
 Bogárka zümmergés a párososban,
 I virágok illatárja mindenütt;
 Csörgő" pasak zokogva, esdekelve,
 A csendes éjben, újra fény, derűt.

4.

E hely üres vala s lakatlan az ősa,
 Hogy angyalát az ég keblére vonsa;
 Kivére ajogtats már e völgy se termett,
 Meki a földről menni, menni kellett.
 S most, imre vendég költözött e helyre,
 S a palotának nem üres a terme,
 Van benne ismét, újra, valaki;
 Alakja rexy a lámpa fénye mellett,
 S kulcsolt keres, imára nyujtja ki.

5.

Vajon ki az? egy ifju hölgy magában,
 Mert vele, az nem támasz, a halál van.
 Csontvár, csukott szem, már a síve sem vet,
 Azora musaja, egykor ő is ember.
 Karmillo így fekiüd; hol-e, vajjalosik?
 Még libegése néha-néha hallozik,
 Az ifju hölgy imént, figyelje meg;
 Azers, könyörg meg, névve méla kómmal,
 Éles-halál vir, s ő azért remeg.

6.

Az ősz hanyarlott már a tél ölétébe,
 S a lombtalan fák, zsummarár lépébe;
 Már sír a völgy is, épen haldokálva,
 Midőn megérkezett az új lakója.
 Arnold parancsolá így, ő arasta,
 Hogy ködbe itt forduljan élse napja,
 Annak, ki már eljávassa életét;
 De még ha eszmél, háis ne őz okolja,
 Hogy meg se lássa anyja örökét.

7.

A hölgy magasól, önkényű jött, Karmittal,
 Hisz anyja emlek mind belkebe villan,
 Mit tett vele, az elhagyottal, anyja, -
 Lidak tehát magára ő se hagyja.
 Az árva lányka, az viraszt feléd,
 Kegony beseq! ezt is örökbe nyersed,
 Lelkét anyád reá önsötte az,
 És most, hogy itt vagy, a halálnak adva,
 Helyese ő az, a ki még megáld.

De mint a nyáron, amia rémes éjén,
 A vöd süre most nem lobog semében;
 De rajsa árnyként kánalóm vonul át,
 Miként a nap a ködre is ves, sugárt.
 Oh, van feleked, néki bajvívásod,
 Meleg kezevel törli vradásod,
 Mely homlokodra faszna, mint a jég;
 Lebedre ist, tek, virbe mártja ujját,
 Mig láras ajkad kromjtükeben ég.

9.

De há, Kamill nem látta most a tánykát,
 Nem tudta azt sem, hogy ki fogja pártját;
 Mit sem tudott, sán bajt se, szenvedést se,
 A melyre vallett mette lükkerése.
 Így ánsudatlan hozza őt e völgybe
 A jó anyjának kedves árva hölgye,
 De kedves és szép, bárki nézze őt, —
 I még sebb, a mint, szép telke rebbenése
 Arcára pirt vesett Kamill elött.

De nézze őt, kinnek semébe láng van,
 És síve habzik edes ifjuságban;
 Nézze, csodálja, elmerengve rajsa,
 It mint fejét magdolnaként, lehajtja...
 Ha homlokára néz ott csillagos lát;
 Gyöngyhára néz, ha nézi pályolárját,
 Mely süre köblés, rengve elfedi, —
 En már tovább mesélhetek miatta,
 És néznom őt, idém sem engedí.

11.

A végre kell siemem, elregélvén,
 Mi lett Kamillal a vadászás éjén,
 Midán ijedien megeredve lába,
 Völgyön, hegyen, rohamt, fusott, magába?
 Ha's hajnalig fusott ő is a tájon,
 Utatlan urakon, bérceken, lapályon,
 A merre vitte, mint a vészmadár,
 A riadás, a melynek usza kába,
 I mig ráll vakon, nem tudja, merre jár?

12.

Codátasos! Lám, azk hitere telked,
 Fogj reggelig Kamillt, ha jól keresed,
 Meg is salátod egy bokor sörében,
 Mellette piszeoly, s a gabzó sörében.
 Mert oly bossúra, melyben nem halál van,
 De több, s ijesebb, s mely élőt hiában
 Tussz a világba, messze, báhova, —
 Melnyek hasalma forr a büszkeségben, —
 Te sem tehesz sokáig sötova.

13.

Ha birja telked, akkor másat öl meg,
 De egynek halni kell, s az lesz a gyöngébb;
 Add meg magad hárs jó Kamill élére,
 Mindenké isz hit, akkor öfelöle.
 És még sem usz lön. Flajh! a lélek usza,
 A véghasárt gyaksan kanyargva fusja,
 S károsba téved rajta van szemed;
 A piszeoly ott élőd, nincs kilöve,
 Magas ajánlja és se nem lebed.

14.

Meghalni soknak válság volna olykor,
 Fogj sülyedésés, megelőzre jökor,
 Mert len idő, midőn, ha csansza uszik,
 Elméje lönge is kihál, kialosik.
 Miq isma ermyed s elpuhul egészen,
 Més telke sem káll búrán és merészen,
 It földre negei koldus bönaság;
 Melében a halál hörgése hallosik, —
 S a vakmerőség vége — gyávaság.

15.

Ember felett a Vögzet áll örökkön,
 S az eljövend, habár nem usz le rögzön;
 Eljön Kamillra is, hiába fusna,
 O usz se lát, oda vererli usza.
 Pedig no lám, a mius fusott magában,
 Egy gondolat keringe még agyában,
 Töreten ambar, mint az éjkoraka: —
 El messze, messze! — fogha usza fusna, —
 A sengeren túl ott — Amerika.

16.

Mi végre, vagy mi célból? azt se tudja,
 Nem tudja, hogy ez ölése, ki sugja.
 Pedig vele rohan a süskön-árkon,
 Míg some villog egy picziny sugárol.
 Oda esett szivéből az a sikkra,
 Midőn borás sohajva ki nem itta,
 'Ó! az, az éles édes vágya vált!
 Egy sikkos érzés, mely sikkol, magárol,
 'É pohárt emelve, könnye abba folyt.

17.

Sötét, uszón egyöngye fény világolt,
 De mint a rem üldözse így is Arnold,
 'Hajnalra már egészen ösmerőre,
 Aláruhant, uszelen egy gödörbe.
 Ajan, bogak, süskék goromba karozán,
 Vérébe' csapott haja fürge arczán,
 Ruhája rongyra tépve csügge rajt;
 Ajka kinyitva, kinyitva az nyörögge,
 'Hajnalra kelve így feküdt alant.

18.

Majd egy sikkor jött, ponyva sávorával,
 Terhelve sűrű, barna kulimázzal,
 'Gardája, a regény felföldi ember,
 Véletlenül tenéret, sonda nemmel.
 Leszállt Kamillhoz, nézni, hogy mi fajta?
 És bocskorával egyet rugva rajta,
 Meglátta, hogy a melle még liheg;
 Liheg, piheg, de még él a reggel,
 'É sikkra élés, megvesz a hideg.

19.

Gondolta hát, a telket sánva benne,
 'Él kéne vesni, bárhogy a sikkorre,
 'É gebéje ha sokallaná a serket,
 'É maga elballag a tónja mellett.
 Gondolta, úgy is nem ballag sokáig,
 'Élve már a nagy sorony világlik,
 'É az az igazság majd segít baján;
 'É megvesz, mit, ily eserde' kellett,
 'É végez a városháza udvarán.

20.

De nem beszéltem hozzára a söbbis,
 S nyon beszélte rendelkezint, beszéltek
 A friss sejt, s ha így se hal meg, akkor
 Lén mérgesen a felcsor, vagy a doktor.
 A felcsor küppölöz, ha ő az első,
 A doktor meg lemond, mert neki késő, -
 Napesig így hányódik a beteg,
 Míg végre a kórházba jut, ha jököd,
 Hajlék alatt, melegben - halni meg.

21.

Odajutott Kamill is éjszakára,
 A hol a szép Tündérvilág sugára
 Egy gyertyabélben füstölög szerényen,
 Bűgödsz szemekre hullva gyöngye fényével.
 Szerenese így is, egy letört virágnál
 Kamillra ismer, ajakán sikkoly száll,
 S felhangzik a Cserháthy gróf neve;
 Munkáthodik rá a sebész szerényen, -
 Kegény Kamill megmorusve így leve.

22.

Innen visette Arnold őt, s ekképpen,
 Az anyai hajlékba, lakuk épen. -
 Hol így szabá a sors a szárnyú sörvényt,
 Ember hozzája ott lecsappan inkább.
 Ki sere hárs, ha megalásta sorsa,
 Nincs mit keresni rajta lenni a porba,
 Döbbenve áll meg bárki lelke itt,
 S ha vése ő is, bükkösége sarkára,
 Alábecsárja kissé szárnyait. -

23.

Arnold is így jön, s mit sekerne jobbat?
 Ha visszagondol, hátha helyre hozhat,
 Arnyit, a mennyit, ama nagy hibából,
 A mely kiverte a fiút, magából?
 De azután is látna, nézze vesztés,
 S kerülte mint erős, a gyöngye sejtét,
 Rézvére síve fel se labbanna;
 Mindann a harcok ő feledse rávol,
 A melybé megjött, a regény anyja.

24.

A bűn, a vések, fel nem ingerelve,
 Hívása val, az is, mi felszűrtve,
 I a boszu sórgya elragadva telkés,
 Karmillhoz írta az a kis levelkét.
 De én nem vádoló; kinek mi gondja,
 Ha a ki mit, seken, sive felöltöje?
 Arnold is erre sok okot talált;
 De értegni őt meg sem növelék,
 I újra csinábra, a miret csinált.

25.

Ki mily világban él, az őt urálja,
 I ezzel kimensve Arnold bőve haragja;
 Mert más külvörben, mintha anyja kérté,
 Bocsnaság, Karmillnak megígéré.
 A lányka kére az a szenvedőnek,
 Legyen halála, haqha érzi; könnyebb,
 I testvéri könyű áldja meg porát;
 Igy hát a gondhoz, mely Karmillt kísérel,
 Látuk a gróf is, küldve doktorát.

26.

Igy jött a hosszú tél a nagy betegre,
 Ki ott feküdt immár a bus terembe,
 Hol anyja telke is kioxálla nem rég, —
 De mindenesről ő ma mit se tud még.
 Nap napra kelés és szállt alá az ég, —
 I élet-halál küzdve soká sírveben,
 Még gjörni nem bír, az se, az se, rajt;
 Jólátte a leány virasztó mindég,
 I nem a beteg, ő érte a bajt.

27.

De végre mégis amax égi kegynek,
 Mely annyit áldoz, a halál is enged;
 I a mint a völgyre vendesem, sokára,
 Letrált keliden a tavasz sugára;
 A mint kinyult az első rózsafelhő,
 I a mint, rügyekbe tökkent, fern az erdő, —
 Éledt, fölébredt a nehéz beteg;
 Látuk, sudott, esmélt is önmagára, —
 Enyhülés és tavaszfény hozta meg.

I Kamill a régi mintha oda valna, -
 Miként, a pille sere a gabóba, -
 Feláradásnak földi zálogát,
 Almas, becélt egy boldogabb világra.
 Ott lelke lása, lása egy leánykás,
 Csillagokomokkal, éppen mint, a kit, lát,
 Hisz egyszer lása és arósa sem;
 Lássa, sokas, tündérek koránakából,
 De még ilyen anyján kívül sokan.

29.

Azoknál, még tovább becélt,
 A sengeren járó, ugy mond, messze vele;
 Marócsa legény volt, kézzelül, ezek,
 Lugott az ár, s önk mértabon fürödtek.
 Ilyen becélt Kamilló ismerősök,
 A mint fölbredt a kelő tavakra,
 S a hőlappé névre, hirt, hogy igaz;
 Pedig csak pille szárnyatént, rebegtek
 Fészei, s hogy élt, sem étes, az.

Term az Kamillnak, mert mit álma lást,
 Az a világ a se fényes világod,
 Ó! szerelm! s kinek levele szárnya,
 Hiába ébred oda szállni vágya.
 Hát mért is ébredél föl? miért erőt meg
 Porán, lerakó percrenyi étesednek
 Végző szakán az érzés kéveden?
 Csak hogy megismerd, s majd a sírba zárvod
 Ringasson el örökre keliden?

31.

És ó! az érzés lángja nőt, lobogva,
 Mint a verőfény, mely lezárt, a lombra;
 Mint a tavasznak édes nyhe árada,
 Ugy hordozá Kamill is ezt a vágyat.
 Fénye örömmel kálta ablakára,
 Az életes lehető napsugárba, -
 S a míg a lányka örzi gondosan,
 Ö nére rája, névre is kifáradt, -
 S ó! élni, élni! - sugra sírkövesen.

32.

Természet összehozta a művészetet,
 A kert pompába díszlett már egészen,
 Midőn Hamill is látkasá bűbájás,
 A lomb alatt salálva fel nyugádját.
 Ha fényt nyitalt a hajnal rózsáira,
 Kivonta az legott a fényre síve,
 Kobába' sábbé nyugtot nem salált;
 I midőn az alkonyat vesette árnyát,
 Rehogt benne a sötét halált.

33.

Mi szép az élet a kelő tavaszon!
 A nap süre kelet felől kivillan,
 I ott csügg az égen, mint egy ragyogó szem,
 Ifju levevel szerelmre készen.
 Lenéz a magra, sötétlen az sudárba,
 Lenéz a porba, csillog az sugarba,
 I persdül az élet mindenütt vele;
 Lelked ha száll és néz belé merészen,
 Megfordul benne, lánngat len vele.

34.

Mi szép az élet keblén a koránynak,
 Az onyhe szellők homlokodra szállnak,
 És lágy kezükkel füstöt elsimítva,
 Ugy érzed, arrod égi csók borítja.
 Majd röpkre szárnyuk jászai rebbenése
 Sütedbe cseng, mint csengeszű üése,
 I síved reá vízhangot ad legott;
 Imádkozol, s imád előt királya
 Egylegi kéz, az égi kárpitot.

35.

Mi szép az élet kikelet tavaszon!
 A lomb között megrendül a madárdal,
 Épül a fészek édes szerelmnek,
 I az építők harmóniába zengnek.
 Cseng a vidék, a halnak orgonája
 Vízhangot ad a völgyek víz dalára,
 Úd és öröm zenéje összehoz;
 It méla hangok kebeledbe csengnek,
 Síved dobog, s ugy érzed, áldozat.

36.

Mi szép az élet a virágligezben!
 Az illatár lázslanul kirebben
 A csattanó bimbóknak ajakáról,
 S kebled beszél kéje, mint a mámor.
 De ez mi süssa! mint a róza kelte,
 Édes gyönyörnek mére csillog benne,
 S undort, belőle nem sűrű ajakad;
 Ez er virág zsonog egy sebb világról,
 Hol élteső, hol édes üdv farad.

37.

Mi szép az élet! völgyön át iramlva,
 Ezt csörgi vígan a parakcsa habja,
 Krisztály vizébe ha fürdni kell a
 Tényben mosolygó csillagok királya.
 Bokrok hűsében a ki áldva farad,
 Szerelemi kévől újra kedvre árad,
 S éltesve mást, él csendbe, boldogan;
 Az ég, a menny, a nap vidám sugára,
 Míg futja uszát, kebledbe van.

38.

Mi szép az élet! ezt susogja minden,
 Ezt zümmögi a fénybogár a fűben;
 Még a viharban is, villámesasába,
 Ezt zengi fenn a felhők harsonája!...
 S az ifjú lelke eme sóras áriján,
 Mint a hajóroncs a tenger dagályán,
 Csapódott és vetődött fel s alá;
 Az életvágy lobbanzó sugára
 Zúzott, vele, s kacagta a halál.

39.

Eszméletes fölkelve a tavaszfény,
 Mind a mi szép, mind a mi éltes és él,
 Varázserővel átharotta kebled,
 S nappalra meghozta csalóka enyhét.
 De ő! az éj, az annál rémesebb lett,
 Mind a mi zord, akkor csak az sejtéslett,
 Látsván repülni denevést, bagolyt;
 Egy vén aszott csont tükörcsö kebled,
 De abba is a kígyó mérge folyt.

Ha éjjelen felhangzott a kakasszó,
 S kiálta rá az éjjeli virasztó,
 Tüdben a hang zúgott, mint a sírbolt,
 És éje mint pokol, irórszó volt.
 Nemére többé nem tért vissza álma,
 Elűzte azt a mulatok rémes árnya,
 Gyötörve telkes kínos örömdar; —
 Meghabni ifjau! mind agyába lángolt,
 Vádalva őt e körmű gondolat. —

41.

Meghabni és lemondani örökre!
 Ezt döngte éjen és a föld körötte,
 S mint végzetes küroje riadása,
 Ezzel riasszaga a szél zúgása.
 És kive ugr fájt, rekeset, megölynek,
 Keressne élni, s éri, hogy nem élhet,
 Ó! az az édes, égi érzelem,
 Mely élesen lehet mindenre másra,
 Neki csak ünöd s kívzó gyözelem!

A lányka látta ezt, s remegve sudra,
 De hogy soká nem tart, sejselme sugta;
 Kapok, talán csak órák, gondola, még,
 A míg Kamill síve, e gyöngye láng, ég.
 Arnoldnak is, schár, s az jött, sive,
 De hogy Kamill ne legyen meglepése,
 Felid szavakkal kísérté reá;
 Lobbant Kamill egy pillanatra, mint réz,
 Majd kis kezét a lánynak megfogá.

43.

„Ne hagyj, ne menj! — beélt az ifju lével, —
 Kemed siveibe lángol égi fényem!
 Meghabni? Nem! Kerelméd fényessége
 Ártott velem a Végheslenségekbe!
 Csak ezt a szót susogd fülembe lágyan:
 Keresslek! — és nem tek ejébre vágyam,
 Bocsánat a világnak és neki! —
 A lányka arca tűzi lángban égve,
 Ezt a kerelmét szánja s rettegi.

" Elés nem halok meg! - sőt az ifjú dörögve, -
 Piheba szállak s élek új örökre,
 És immi foglak, míg e sötét kiejted,
 Elnifogok örökre, mert szeretek! "

A lányska megriadva félreszökken,
 S az ifjú elalélva visszatöbben,
 Halál helyére, már hörögve csak;
 A gyermek lányska az felette reket,
 S mint a halálnak kiáltása le-lecsap.

45.

Stronyas falon az csügge a fészület,
 S Hamill merő szemé a pászra dülled;
 Az lassan egy esonkék morogva végig,
 Rémes nyomán, vész beün kiserik,
 Míg az egyik fal lányska lea beirova,
 S Hamill e lányska olvasni bírja:
 " Csoduljon össze éssom a pohár!
 Egy öröküm van, vígan éjje végis, -
 Bekoren az éles, éjjen a halál! "

" Brül, kacraj nyitalsa az a sermet,
 S Hamill kezébe kapva az a helyet,
 A melyben édes álommed végüle,
 S kiiva mind, halálk ivott belüle.
 Csillant a kriszaly, s elhajisva csörrent,
 A lányska jött, s riadva visszatöbben, -
 Szárjék fekiudt élése a halott, -
 Némán, csakot szemekkel, ajka hüve, -
 De oly seclid már, s arca oly nyugodt! "

47.

Licre jött Arnold is a síkolyra,
 S a roskadó hölgyet karára fogva,
 Megállt vele fivére ajka mellett,
 Megcsókoltá az, s kármnye rája pergett.
 Megérri ez Hamill, s kezét emelve, -
 S mintha rája áldást esdekelné, -
 S mintha rebezné ajka: éj veled!
 Szó megörök, kiskált a vég lehetet:
 " Legyen esenlő minden gyermeked! ... "

Meghalt az ifju, véget ért csarúja,
 Virjára omlott a tavasz virága,
 Példára, hogy mi szép a tavaszélet,
 Ha sírba nem dönszik a szenvedélyek.
 De hullt könny is uszára; jött a lányka,
 És a „holandos”, lelki hű barátja,
 I meleg könnyvel megöntözék a sírt;
 I ha kált a nap, s a völgybe csöndes éj lett, —
 Csordult a harmat, fenn ott anyja sír. —

49.

Arnold se volt rideg, a gyász kisarkván,
 Masoch sokáig nem derenge ajkán;
 I még ifju lévén jó diplomasiának,
 Elment helyére ősei nyomának.
 Gyakorlatul, még síve néha lárads,
 Figrisre és oroszlánra vadászgat,
 I ha vére majd hideg lesz, haza tér, —
 Megházasul, szolgál a szent hárdának, —
 Örökbe vár reá a pályasér. —

Nege.